

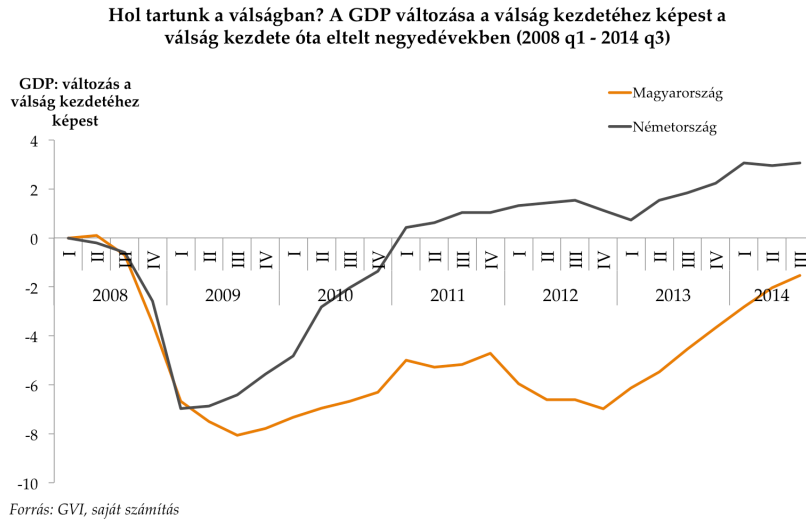
Rövidtávú Munkaerő-piaci Előrejelzés - 2015

Üzleti helyzet

2009-ben rendkívül mély válságot élt meg a magyar gazdaság, a recesszió mélysége megközelítette a transzformációs visszaesés (1991-1995) során tapasztalt mértéket. A gazdasági teljesítmény 2009 folyamán zuhanásszerű visszaesést produkált, mely az év közepén érte el mélypontját. 2010 első felében lelassult a romló tendencia, majd növekedésbe fordult, az év második felében a gyorsulás üteme pedig már elérte a válság előtti szintet. Azonban a nemzetközi gazdasági környezet az euróövezet válságának kialakulásával 2011-ben újfent igen kedvezőtlené vált. A magyar gazdaság növekedési üteme erőteljesen lelassult, 2012-ben pedig visszasüllyedt a recesszióba: a GDP ebben az évben 1,7 százalékos visszaesést produkált. 2013-ban a gazdaság kilábalni látszott a recessziós időszakból: az év egészében 1,1 százalékos növekedést produkált. Az idei év rég nem látott növekedést hozott a GDP-ben. Az első negyedévben az előző év azonos időszakához képest 3,5 százalékkal, a második negyedévben 3,6 százalékkal, a harmadik negyedévben pedig 3,1 százalékkal növekedett a gazdaság.

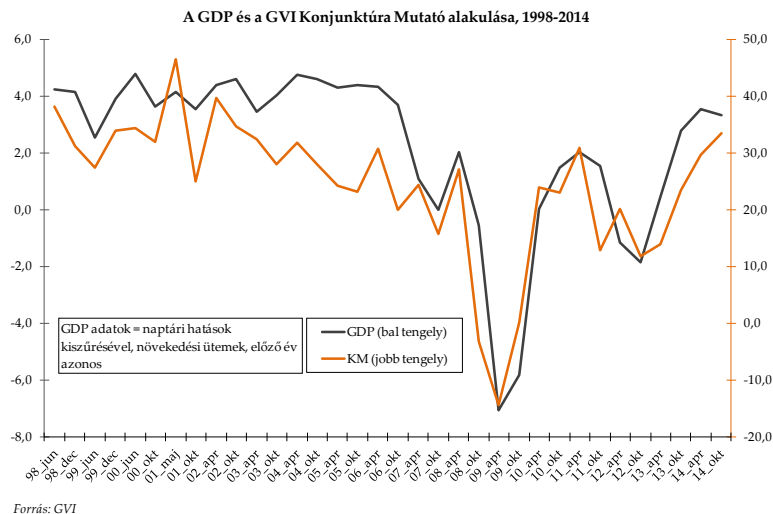
A gazdasági válság hatását a legszemléletesebben úgy ábrázolhatjuk, ha a GDP negyedéves változását a válság kezdetének időpontjához képest figyeljük meg. Az 1. ábra a válság magyar, illetve német gazdaságra gyakorolt hatását hasonlítja össze egymással a fenti módon. Az ábrán jól megfigyelhető, hogy a válságból való kilábalás sokkal lassabb volt a magyar gazdaság esetében, mint a magyar gazdaság első számú exportpiacát jelentő német gazdaságban. Egyrészt a magyar válság mélyebb volt, másrészt a kilábalás is később kezdődött meg, mint Németországban. Miközben a visszaesés szinte teljes egészében ugyanolyan sebességgel és mértékkel érintette a két gazdaságot, addig a fordulópont után, 2009 első negyedévében a német gazdaság jóval gyorsabban és nagyobb mértékben kapott erőre, mint a magyar. 2010 második félévétől kezdve egyre inkább elszakad egymástól a két gazdaságban a válság előtti szintre való visszakapaszkodás üteme. A német gazdaság 2011 elején már visszatért a válság előtti szintre és azóta szinte töretlenül növekszik tovább, a magyar gazdaság azonban elhúzódó recesszióba került és még 2014 végén sem érte el a válság előtti szintet. Bár a magyar ipari növekedés motorja továbbra is az ipari export és ezen belül a Németországba irányuló export, a magyar cégek nem tudták teljes egészében kiaknázni a német fellendülést, a kereslet, és ezen belül az importkereslet növekedését.

1. ábra: A GDP változása a válság kezdetéhez képest a válság kezdete óta eltelt negyedévekben

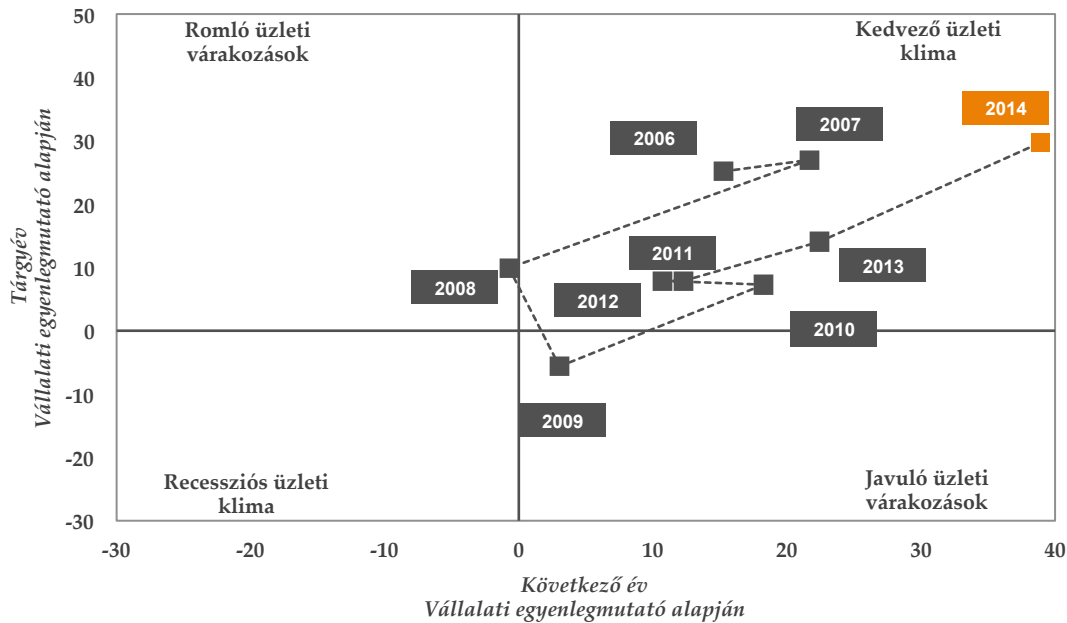
A GVI 2014. októberi konjunktúra-felvételének eredményei az üzleti klíma további javulását vetítik előre. A magyarországi cégek üzleti várakozásai a tavalyi javulás után még optimistábbakká váltak, ami az elmúlt félévihez képest kedvezőbb üzleti klímát jelent. A GVI Konjunktúra Mutató az októberi +23 pontról, csaknem 7 pontos emelkedést követően +30 pontra emelkedett (lásd a 2. ábrát). Ez közepesen magas értéként jellemezhető – utoljára 2011-ben állt hasonló szinten az indikátor. A Bizonytalansági Mutató értéke ezzel együtt nagyon magas, 50 pontos szinten áll. Ez utóbbi arra utal, hogy a korábbiakhoz képest valamelyest megnöttek a különbségek a vállalkozások helyzetértékeléseit tekintve, tehát kevésbé egyöntetű a 2014 második félévére jellemző tendenciák megítélése. Mindemellett a magyar gazdaság jelenlegi teljesítményére vonatkozó, már rendelkezésre álló adatok, valamint a GVI konjunktúra-vizsgálat adatai az idei és a következő évet övező nagyfokú bizonytalanság közepette emelkedő GDP-növekedési ütemet vetítenek előre.

2. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúra Mutató alakulása, 1998-2014

A Rövidtávú Munkaerő-piaci Előrejelzés szerint a vállalatok szubjektív üzleti helyzet-értékekése a tavaly bekövetkezett pozitív elmozdulást követően tovább javult. Az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 30 pont – azaz 30 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik inkább kedvezően ítélik meg üzleti helyzetüket, azokkal szemben, akik kedvezőtlenül. A 2015-re vonatkozó üzleti várakozások optimistábbak, mint az elmúlt években bármikor a jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 39 pont. Az optimizmus visszavezethető az egyéb gazdasági szolgáltatást nyújtó, az idegenforgalom és a vendéglátás területén tevékenykedő, illetve külföldi tulajdonban álló, és exportáló vállalatok várakozásaira.

3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése

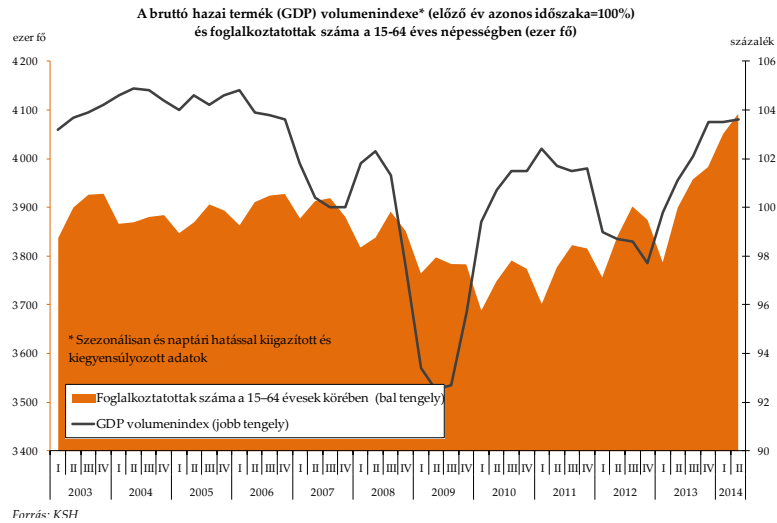

Forrás: NMH, GVI 2006-2014

Létszámváltozások a versenyszférában

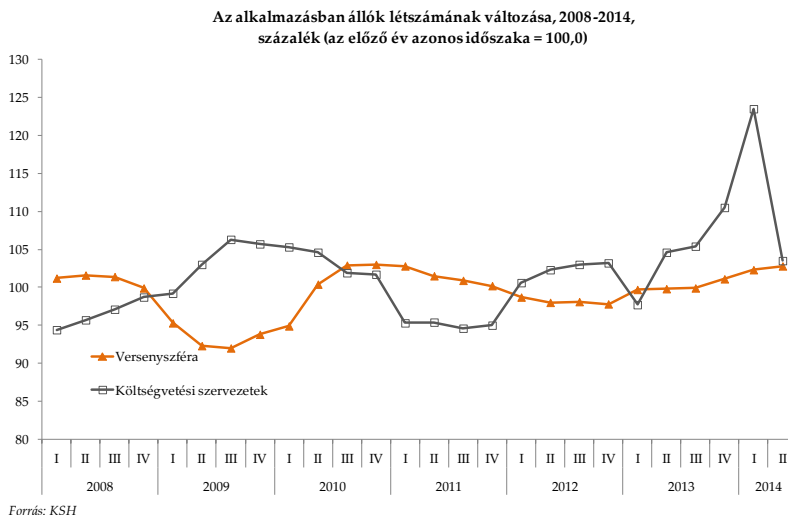
A foglalkoztatottak száma 2010 első felében növekedett, majd ez a kedvező tendencia megtört és enyhe csökkenésnek adta át a helyét. 2011-ben a GDP növekedése lassulni kezdett, a foglalkoztatottak száma pedig kis mértékben nőtt. 2012-ben a gazdaság visszasüllyedt a recesszióba, a GDP egész évben folyamatosan csökkent, a foglalkoztatottak száma pedig a közfoglalkoztatottak számának gyors növekedése következtében megugrott és visszatért a válság előtti szintre. 2013 első három negyedévében a GDP lassan emelkedett, a foglalkoztatás pedig – szintén a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt – tovább nőtt. A tendencia folytatása 2014-ben is jól megfigyelhető, ugyanis az év első felében folyamatosan emelkedett mind a GDP, mind a foglalkoztatási ráta.

4. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka:100%) és a foglalkoztatottak száma a 15-64 éves népességben (ezer fő), 2003 – 2014. III. negyedév

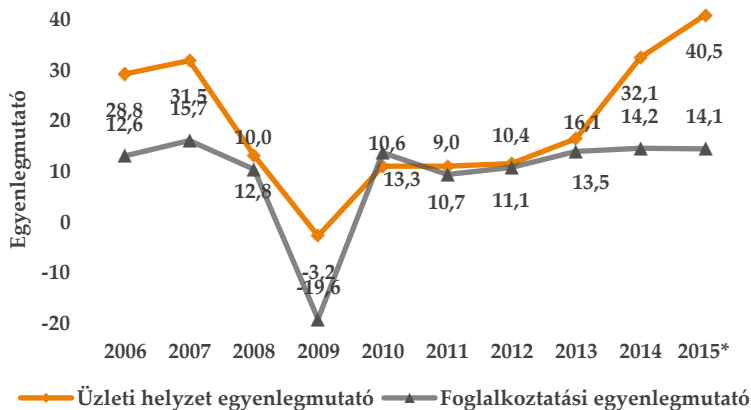
A versenyszférában alkalmazásban állók létszáma a 2008-as igen enyhe növekedés után 2009 folyamán a gazdasági válság hatására jelentős, 5-8 százalékos visszaesést mutatott minden negyedévben. 2010-ben a csökkenés üteme lassulni kezdett, majd az év második felében már 3 százalékos növekedést tapasztaltunk a versenyszféra alkalmazottainak számában. 2011-ben a növekedési ütem folyamatosan gyengült, az év végén pedig már stagnálást mutattak az adatok. 2012-ben 1-2 százalékos visszaesés tapasztalható minden negyedévben a versenyszférában alkalmazásban állók létszámát tekintve. 2013-ban a negatív tendencia tovább folytatódott, az első három negyedévben enyhén, 1 százalékos mértékben csökkent a versenyszféra alkalmazotti létszáma, majd a negyedik negyedévben 1,1 százalékos növekedés következett be. Idén az első és második negyedévben 2,3, illetve 2,8 százalékkal növekedett a versenyszféra alkalmazotti létszáma.

**5. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008-2014, százalék
(az előző év azonos időszaka: 100,0)**

A Rövidtávú Munkaerő-piaci Előrejelzés szerint 2014-ben 14 százalékponttal több vállalat bővítette létszámát, mint amennyi csökkentette – ugyanez az arány 2013-ban szintén 14 százalékpont volt. A 2015-re vonatkozó várakozások is hasonlóképpen alakulnak, tehát a foglalkoztatási egyenlegmutató stagnálására számíthatunk. A foglalkoztatásra vonatkozó javuló tendenciák kevésbé bizonyulnak erősnek, mint amit az üzleti helyzet javulásánál láttunk.

6. ábra: Az üzleti helyzetet és foglalkoztatást leíró vállalati egyenlegmutatók alakulása

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenleg- mutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató –100 és +100 közötti értékeket vehet fel. –100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

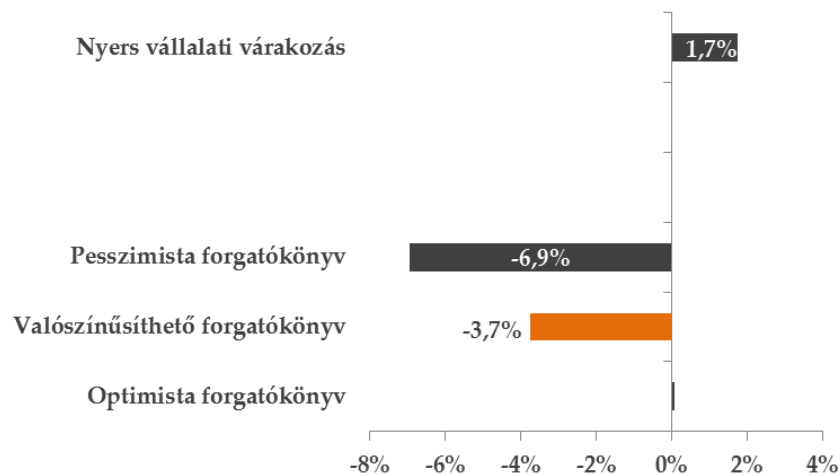
*a 2015. évi értékek a vállalati várakozásokon alapulnak.

Forrás: NMH, GVI 2006-2014

Az adatfelvétel nyers adatai szerint az általában túlzott optimizmust kifejező vállalatok válaszai alapján 1,76 százalékpontos növekedés várható a foglalkoztatásban, amivel szemben – a GVI korrekcióját figyelembe véve – inkább 3,7 százalékpontos csökkenés valószínűsíthető. A makrogazdasági környezet jelentős javulása esetében a stagnálás sem kizárható, mint ahogyan a körülmények nem várt romlása 6,9 százalékos csökkenést is eredményezhet a foglalkoztatásban.

A valószínűsíthető forgatókönyv szerint az építőiparban 1,3 százalékponttal, a kereskedelemben pedig 0,9 százalékponttal nőhet az alkalmazásban állók létszáma. Ezzel szemben a többi gazdasági ágban csökkenés valószínűsíthető, leginkább a gazdasági szolgáltatásokban, ahol -7,5 százalékpontos csökkenést prognosztizálunk. A valószínűsíthető forgatókönyv szerint a döntően exportra dolgozó vállalati körben -9,3 százalékpontos csökkenést valószínűsítünk 2015-ben.

7. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2015-ben

Forrás: NMH-GVI (n=3895)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

Összességében elmondható, hogy bár a versenyszféra optimistán tekint a 2015. évre, az üzleti környezet javulására utaló várakozások valószínűleg mégsem járnak majd együtt a versenyszektorban a foglalkoztatás növekedésével.